

ODPRTO PISMO STANOVALCEV FONDOVIH HIŠ SLOVENSKI JAVNOSTI

Potem ko smo stanovalci Fondovih hiš Ministrstvo za kulturo obvestili, da bi v skladu z zakonom znova moralo uveljaviti svojo nadzorstveno pravico in v zvezi s Plečnikovim stadionom razveljaviti tudi dopolnilno odločbo Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, želimo javnosti predstaviti razloge za svoje ravnanje. V medijih je namreč že bilo zaslediti namigovanja, da nas pri opozarjanju na nepravilnosti pri obnovi stadiona vodijo sebični interesi, trmasto oviranje razvoja ali celo zavist.

Najprej naj poudarimo, da prenovi stadiona nikakor ne nasprotujemo, ampak jo izmed vseh Ljubljancanov še najbolj nestrpno pričakujemo, saj bi radi čim prej zaživel v urejenem okolju. Nekdaj vzorno obdelane zelene površine z drevesi prerašča plevel, stadion je razrit in ni videti, da se bo kmalu kaj spremenilo na bolje. Glavni investitor namreč ne kaže pripravljenosti, da bi upošteval kulturnovarstvene pogoje za prenovu stadiona, čeprav je bil z njimi korektno seznanjen, še preden je skupaj z Mestno občino Ljubljana in Olimpijskim komitejem Slovenije ustanovil družbo Bežigranski športni park.

Enako je januarja 2008 v sporočilu za javnost ugotavljal tudi Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije in poudaril: »Izdani kulturnovarstveni pogoji niso strogi, saj dopuščajo veliko najsodobnejših rešitev oblikovanja prostora in ustrezajo večini zahtev investitorja znotraj predloženih projektnih izhodišč.«

Toda v nekaj mesecih je Zavod svoje stališče popolnoma spremenil in maja 2008 izdal soglasje, ki je bilo v nasprotju s skoraj vsemi pogoji. Kaj je Zavod, ki naj bi v svojih vrstah združeval vrhunske strokovnjake s področja spomeniškega varstva, gnalo v takšen salto mortale, ostaja uganka, znano pa je, da so iz komisije, ki je o tem odločala, izločali moteče člane.

H kakšnemu idejnemu projektu je Zavod dal svoje soglasje, si zainteresirana javnost lahko ogleda na spletnem naslovu http://www.bottamanagement.ch/bottamanagement_e/Visionen/GalerieLjub/. Plečnikov stadion je v njem, kot je ugotovilo tudi Ministrstvo za kulturo, skrčen na raven arheološkega eksponata. Ob tem je treba poudariti, da so kulturnovarstveni pogoji kot pravni temelj za izdajo soglasja izrecno določali ohranitev vseh zelenih površin na severni strani, topolov na južni strani in vedut ter dovoljevali le nadomestno gradnjo v okviru višinskega gabarita zidu. Ministrstvo tako ni imelo druge izbire, kot da je sramotno soglasje po uradni dolžnosti razveljavilo, če ni hotelo tudi samo kršiti zakona, kot ga je pred njim Zavod.

Z izdajo nove, dopolnilne odločbe 7. oktobra 2008, za katero je iz sodb Vrhovnega sodišča v pravno primerljivih zadevah mogoče sklepati, da je ravno tako nezakonita, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije skuša Ministrstvu onemogočiti prihodnje razveljavitve soglasij za projekte, ki bi predstavljali podobne skrunitve Plečnikove dediščine. Tako smo se znašli v absurdnem položaju, ko je Zavod kot nosilec javnega pooblastila začel nastopati v vlogi nekakšne strokovno-pravne službe investitorja, njegove naloge varovanja kulturne dediščine s svojim opozarjanjem na nepravilnosti opravljajo navadni državljani, Ministrstvo za kulturo pa svojo nadzorno funkcijo izvaja s precejšnjim nelagodjem in ob vztrajnem molku Strokovnega sveta Zavoda.

Seveda je interes investitorja, da bi z naložbo v prenovu kulturne dediščine tudi kaj zaslužil, povsem legitim in stanovalci smo bili veseli njegove obljube, da bo zaradi prizadevanja za čim lepšo okolico obnovil fasade vseh Fondovih hiš. Toda kot državljani Republike Slovenije smo hkrati po 73. členu Ustave dolžni varovati kulturne spomenike v skladu z zakonom in menimo, da je Plečnikova stavbna dediščina za Ljubljano in Slovenijo preveč dragocena, da bi jo smeli prepustiti poljubnim posegom, ki se pretirano nagibajo k dobičkonosnosti.

Z namenom, da bi dosegli čim širše družbeno soglasje in da bi zmanjšali možnosti nadaljnjih zapletov, stanovalci Fondovih hiš vse, zlasti pa kulturno politiko in strokovno javnost, pozivamo k poglobljeni razpravi o usodi celotne Plečnikove stavbne dediščine ter k določitvi smernic za njeno ohranitev in oživitvev, obnovo in prenavo. Zavod se je očitno odločil za politiko uklanjanja gospodarskim interesom, kot se je pokazalo že v primeru kulturnovarstvenega soglasja za igrišče za golf v Lipici, čeprav Slovenija ravno tja ponosno vodi najvišje člane kraljevskih rodbin.

Kljub temu še vedno iskreno upamo, da bo investitor nov projekt pripravil v skladu z veljavnimi projektnimi pogoji in da bo Centralni stadion za Bežigradom edinstven v Evropi in zgleden primer prenove kulturnega spomenika v okviru javno-zasebnega partnerstva. Tega nismo dolžni le sami sebi, ampak tudi prihodnjim rodovom.

V imenu podpisnikov Temeljne listine

Člani koordinacijskega odbora
stanovalcev Fondovih hiš:

Peter Rondaij

Ljubo Rezar

Ljubljana, 21. 10. 2008

Katarina Bajželj Žvokelj